

Медиа қауіпсіздігі туралы ата-аналарға берілетін кеңестер

Бүгінгі таңда интернетке көп компьютерлер қосылуда. Сонымен қатар, жұмыста да, үйде де жоғары жылдамдықты арналар арқылы байланыс кеңінен таралуда. Интернетте жұмыс істейтін балалар саны өсуде. Бірақ сонымен бірге Интернеттегі балаларымыздың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселесі күн сайын өткір болып келеді. Бастапқыда Интернет кез-келген бақылаудан тыс дамығандықтан, қазір ол үлкен көлемді ақпарат береді, және ол әрқашан қауіпсіз бола бермейді. Осыған байланысты және адамның Интернетпен жұмыс істей бастайтын жасы жасарған сайын балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету проблемасы туындайды.

Егер олардың ата-аналары мен ересектер болмаса, бұған кім көмектесе алады?

Интернетке қосылу кезінде сіздің балаңыз тіпті білмеуі мүмкін, ол бірқатар қауіп-қатерлерге тап болатынын түсіну керек. Ата-анасы оған интернетке кіруге рұқсат берместен бұрын түсіндіруі керек.

Қандай қауіптер жиі кездеседі?

- **Зиянды бағдарламаны жұқтыру қаупі (бағдарламалық қамтамасыз ету).** Шынында да, зиянды бағдарламалар мен инфильтрациялық компьютерлерді тарату үшін барлық әдістер қолданылады. Осындай әдістердің ішінде тек поштаны, ықшам дискілерді, дискеталарды және басқа алынбалы сақтау құралдарын немесе Интернеттен жүктелген файлдарды атап өтуге болады. Мысалы, жедел хабар алмасу бағдарламасы бүгінде вирустың таралуының қарапайым тәсілі болып табылады, өйткені оны тікелей файлдарды жіберу үшін жиі қолданады. Әлеуметтік инженерия саласында тәжірибесіз балалар шабуылдаушы адамның жалбарынуына оңай түсуі мүмкін. Бұл әдісті хакерлер трояндық вирустарды тарату үшін жиі қолданады.
- **Орынсыз мазмұнға қол жеткізу.** Шынында да, бүгінде заттар Интернетке кіретін кез-келген бала кез-келген материалды көре алатындай етіп жасалған. Бұлар - зорлық-зомбылық, есірткі, порнография, жастарды өз-өзіне қол жұмсауға шақыратын беттер, анорексия (тамақтанудан бас тарту), кісі өлтіру, ұлтшыл немесе ашық фашистік идеология бар беттер және тағы басқалар. Өйткені, мұның бәрі Интернетте шектеусіз қол жетімді. Бұл парақтарды қарау тіпті балаға тәуелді емес, жиі кездеседі, өйткені көптеген сайттарда кез-келген ақпарат, әсіресе порнографиялық сипаттағы қалқымалы терезелер пайда болады.
- **Чат немесе электрондық пошта арқылы бейтаныс адамдармен байланысыңыз.** Киберқылмыскерлер бұл арналарды балаларды жеке ақпаратты таратуға мәжбүрлеу үшін жиі қолданады. Басқа жағдайларда, бұл жаңа құрбандарды іздейтін педофилдер болуы мүмкін, құрдастар ретінде көріну арқылы олар жеке мәліметтерін тауып, жеке кездесуді іздей алады.

- **Бақыланбайтын затты сатып алу.** Интернеттегі сатып алулар әлі де көпшілігіміз үшін экзотикалық болып саналатындығына қарамастан, бұл қауіп төтенше болуы мүмкін уақыт жақын емес.
- **Интернет - әлеуметтену, үйрену және демалу үшін тамаша орын.** Бірақ біздің нақты әлем сияқты, Дүниежүзілік ғаламтор да өте қауіпті болуы мүмкін екенін түсінген жөн.

Интернетті пайдалану сіздің балаларыңыз үшін қауіпті болмайтын ұсыныстар:

- Интернетте балаларыңызбен бірге отырыңыз. Балаларыңызды Интернетті игерудегі жетістіктері мен сәтсіздіктерімен бөлісуге шақырыңыз.
- Балаларға Интернетте бірдеңе мазалайтын болса, оны жасырмағаныңызды, бірақ өз алаңдаушылығыңызды сізбен бөлісетінін түсіндіріңіз.
- Балаңызға сөйлесу, жедел хабар алмасу бағдарламаларын пайдалану, желідегі ойындар мен тіркеуді қажет ететін басқа жағдайларды қолдана отырып, шын есімді қолдана алмайтындығыңызды түсіндіріп, балаңызға жеке ақпараты жоқ тіркеу атауын таңдауға көмектесіңіз;
- Балаңызға өзіңіздің жеке мекен-жайыңызды, мысалы, үйіңіздің мекен-жайы, телефон нөмірі және кез-келген басқа жеке ақпаратты бере алмайтындығыңызды түсіндіріңіз, мысалы: мектеп нөмірі, сынып, жүрудің сүйікті орны, үйге қайту уақыты, әке немесе ананың жұмыс орны және т.б. ;
- Балаңызға шынайы өмірде және Интернетте дұрыс емес пен дұрыс әрекеттің арасында ешқандай айырмашылық жоқ екенін түсіндіріңіз;
- Интернеттегі әңгімелесушілерді құрметтеуге балаларыңызды үйретіңіз. Интернетте де, нақты өмірде де әдептілік бірдей болатынын түсінетіндеріне көз жеткізіңіз;
- Интернеттегі достармен ешқашан кездестірмеу керектігін айтыңыз. Ақыр соңында, адамдар өздері айтқандай болмауы мүмкін;
- Интернеттен оқи алатын немесе көретін нәрселерден алыс екенін балаларға түсіндіріңіз. Өздеріне сенімді емес нәрселер туралы сұрауға үйрету;
- Интернеттегі балаларды арнайы бағдарламалық жасақтама көмегімен басқаруды ұмытпаңыз. Бұл сізге зиянды мазмұнды сүзуге, балаңыздың қай сайттарға кіретінін және онда не істейтінін білуге көмектеседі.
- Интернеттегі өтіріктен шындықты ажырата білуге балаларды қалай оқыту керек?
- Балаларға Интернеттен алынған материалдарға сыни көзқараспен қарау керек екенін түсіндіру керек, өйткені кез-келген адам Интернетте ақпаратты жариялай алады. Сонымен балаға бүгінгі күні барлығы дерлік өз веб-сайттарын жасай алатындығын және онда орналастырылған ақпараттың шындықты ешкім қадағаламайтынын түсіндіріңіз. Интернеттен көргеннің бәрін тексеруге үйретіңіз.